

Bilaga 2

Samrådsredogörelse – – avseende ansökan om ändringstillstånd för vindkraftsanläggningen vid Ivarsboda – Gryssjön, Umeå och Robertsfors kommuner Västerbottens län

Sävar Vindkraft AB, 2020-06-24

City Solutions

Postal Address

Visiting Address

Phone/Fax

Company Reg. No 556006-8230
VAT Reg.No SE556006823001
Domicile Stockholm

Fortum Sverige AB

S-115 77 STOCKHOLM
SWEDEN

Lidingövägen 115
Stockholm

Tel. +46 8 671 7000
Fax +46 8 671 8282

www.fortum.se

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

1	Innehåll	
2	INLEDNING.....	4
3	SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE.....	4
4	INKOMNA YTTRANDE OCH SYNPUNKTER	5
4.1	Samråd med Länsstyrelsen, Umeå och Robertsfors kommuner	5
4.1.1	Samrådsmöten	5
4.1.2	Länsstyrelsen i Västerbotten	5
4.1.3	Umeå kommun	9
4.2	Samråd med berörd sameby och yttrande från sametinget.....	9
4.2.1	Ran sameby	9
4.2.2	Gran sameby.....	9
4.2.3	Sametinget	9
4.3	Övriga myndigheter, organisationer och föreningar.....	10
4.3.1	Umeåregionens Brandförsvaret.....	10
4.3.2	Luftfartsverket, LVF	11
4.3.3	Swedvia Umeå Airport.....	11
4.3.4	Försvarsmakten.....	11
4.3.5	Myndigheten för skydd och beredskap, MSB	11
4.3.6	Elsäkerhetsverket.....	11
4.3.7	Svenska kraftnät.....	11
4.3.8	SGU.....	12
4.3.9	Trafikverket.....	12
4.3.10	Post- och Telestyrelsen (PTS).....	14
4.3.11	3GIS AB	14
4.3.12	Hi3G Acess	14
4.3.13	Telenor	14
4.3.14	Tele2	14
4.3.15	Skellefteå Kraft	15
4.3.16	Västerbottensornitologiska förening	15
4.3.17	Föreningen svenskt landskapsskydd.....	15
4.4	Övriga enskilda särskilt berörda	20

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

BILAGEFÖRTECKNING

Bilaga 1: Inbjudan till samråd och samrådsunderlag

Bilaga 2: Sändlista myndigheter, organisationer, föreningar

Bilaga 3: Sändlista fastighetsägare

Bilaga 4: Annons

Bilaga 5: Anslag

Bilaga 6: Protokoll från samrådsmöte med Ran sameby

Bilaga 7: Protokoll från samrådsmöte med Länsstyrelsen, Umeå och Robertsfors kommuner

Bilaga 8: Protokoll från samrådsmöte med Umeå kommun, Katarina Radloff och Doris Grellman

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

2 INLEDNING

Sävar Vindkraft AB (nedan kallad Sökanden), ett helägt dotterbolag till Fortum Sverige AB, har för avsikt att ansöka om ändringstillstånd (enligt 16 kap 2a § Miljöbalken) för den redan tillståndsgivna vindkraftsanläggningen vid Ivarsboda-Gryssjön.

I samband med detta har samråd genomförts som avgränsningssamråd enligt 6 kap 30 § miljöbalken med berörda myndigheter, organisationer, föreningar, berörd sameby, allmänheten och särskilt berörda.

Enligt 16 kap. 2§ miljöbalken går det att ansöka om och genomföra ändringar av verksamheten efter att en verksamhetsutövare har erhållit ett miljötillstånd. Det innebär att bolaget inte söker ett nytt tillstånd, utan en ändring av det befintliga tillståndet.

3 SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE

Den 20 mars 2020 skickades ett samrådsunderlag med information om aktuell ansökan om ändringstillstånd och en inbjudan till samråd (**Bilaga 1**) via post och/eller mail till länsstyrelsen i Västerbotten län, Umeå kommun, Robertsfors kommun, Ran sameby, Gran sameby, och övriga berörda myndigheter, organisationer, föreningar (**Bilaga 2**) och fastighetsägare (**Bilaga 3**).

Samrådskretsen av fastighetsägare har avgränsats till det geografiska område som ligger inom 2 km från vindkraftverken. I situationer där avgränsning delat samlad bebyggelse har hela den samlade bebyggelsen inräknats i samrådskretsen så att "nära grannar" fått samma information och utskick av samrådsunderlag.

För allmänhetens kännedom har uppgifter om pågående samråd även kungjorts i VK och VF (både måndag och onsdag vecka 13, **Bilaga 4**), samt via uppsatta anslag på nio offentliga anslagstavlor i Sävar, Ivarsboda och vid Holmöns färjeläge (**Bilaga 5**). Av informationen har det framgått var man kunnat ta del av samrådsunderlaget, var eventuella synpunkter ska sändas samt kontaktuppgifter både till Sweco och Fortum vid eventuella frågor. Samrådsunderlaget har funnits tillgängligt via Fortums hemsida. På hemsidan har det även funnits kontaktuppgifter både till Fortum och Sweco för den som haft frågor eller velat framföra sina synpunkter muntligen.

Sävar Vindkraft AB har gjort en bedömning, i samråd med Länsstyrelsen i Västerbotten, att ett fysiskt samrådsmöte med allmänheten under rådande förhållanden (pandemin Covid -19) inte varit lämpligt. Ett informationsmöte planeras att hållas vid senare tillfälle.

Den 20 april 2020 höll representanter från Fortum och Sweco ett samrådsmöte via Skype med ordförande och representanter från Ran sameby.

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

4 INKOMNA YTTRANDE OCH SYNPUNKTER

Nedan presenteras de huvudsakliga synpunkterna som mottagits under samrådet. Skriftliga synpunkter har sammanfattats och bemötts i kursiv stil, för bemötande av muntliga synpunkter framgår hänvisning till bifogade mötesprotokoll.

4.1 Samråd med Länsstyrelsen, Umeå och Robertsfors kommuner

4.1.1 Samrådsmöten

Den 1 april 2020 höll representanter från Fortum och Sweco ett samrådsmöte via Skype med representanter från länsstyrelsen i Västerbotten län, Umeå och Robertsfors kommun. Syftet var att informera om projektet och ge länsstyrelse och kommuner möjlighet att ställa frågor samt för bolaget att motta länsstyrelsens vägledning för det fortsatta arbetet med tillståndsansökan, se protokoll **Bilaga 7**.

Fortum har även erbjudit kommunpolitiker i både Umeå kommun och Robertsfors kommun att delta vid samrådsmöten. Robertsfors kommunpolitiker har valt att avstå. Umeå kommun har deltagit vid ett Skype möte den 19 mars 2020 via representation av Doris Grellman och Katarina Radloff, se protokoll **Bilaga 8**.

Både Länsstyrelsen och Umeå kommun har dessutom valt att inkomma med skriftliga samrådssynpunkter.

4.1.2 Länsstyrelsen i Västerbotten

Inlämnade synpunkter i Länsstyrelsens skriftliga yttrande från den 30 april 2020, har sammanfattats i nedanstående tabell.

Synpunkt	Sävar Vindkrafts bemötande
Länsstyrelsen kan konstatera att Miljöprövningsdelegationen alltid föreskriver villkor för att minska risken för iskast. Skulle ni vilja frånga det krävs grundlig utredning och motivering till hur ni har bedömt att det inte finns skäl till att installera någon form av de-icing eller anti-icing system.	Risker för iskast redovisas under avsnitt 6.9.1 i miljökonsekvensbeskrivningen.
I samrådsunderlaget skriver ni att det inte är motiverat med avisning till skydd för resenärer på väg 652. Länsstyrelsen vill påpeka att ni även måste ta hänsyn till friluftsliv och rennäringsenheten, som rör sig fritt i naturen och därmed kan komma inom ett avstånd från vindkraftverken där det finns risk för iskast. Framförallt renskötare kan behöva vistas i området även när vädret är ogästvänligt och när det finns en ökad risk för iskast från vindkraftverken.	Risker för iskast redovisas under avsnitt 6.9.1 i miljökonsekvensbeskrivningen.
Ytterligare en aspekt som bör beaktas är hur ett förändrat klimat kan komma att påverka risk för påbyggnad av is på vindkraftverken. Med ett varmare klimat är det inte omöjligt att havet är öppet längre del av året och att temperaturen vid kusten är runt noll grader långa perioder vintertid. Länsstyrelsen anser att förändrade klimatfaktorer kan komma att påverka risk för ispåbyggnad. Ni måste kunna visa att det inte kommer att finnas en ispåbyggnad,	Risker för iskast redovisas under avsnitt 6.9.1 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

<p>som är mer än försumbar idag likväl som om 25-30 år, dvs under hela parkens tillståndstid.</p>	
<p>Länsstyrelsen påtalade vid samrådet att ni i ansökan bör redogöra för vilken typ av ytor som krävs, till exempel ytor som ska vara hindersfria men där inga övriga ingrepp görs, hårdgjorda ytor och tillfälliga ytor.</p>	<p>Behov av ytor redovisas under avsnitt 6.7 Infrastruktur och vägar i miljökonsekvensbeskrivningen.</p>
<p>Inom verksamhetsområdet finns många restriktionsområden till följd av höga naturvärden. Redogörelsen för markanspråket måste därför omfatta både omfattningen på de ökade markanspråket, men också en tydlig beskrivning av var det ökade markanspråket kommer att ske och hur det är möjligt i förhållande till de naturvärden som finns på platsen och restriktioner som följer av befintligt tillstånd.</p>	<p>Vindkraftsanläggningens placering i förhållande till beslutade stoppområden framgår av miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 3.3.</p>
<p>Länsstyrelsen vill förtydliga att rotordiametern förvisso inte definieras i beslutsmeningen för ett tillstånd till uppförande av vindkraft, men de uppgifter som lämnas i ansökan med bilagor ligger ändå till grund för prövningen av tillåtligheten i förhållande till omgivningspåverkan. Vad som anges i handlingarna regleras vanligen av villkor 1 enligt följande: om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet. Därmed menar Länsstyrelsen att det finns en viss reglering av hur stor rotordiameterna kan vara utifrån vad som angetts i ansökan och att i huvudsaklig överensstämmelse för visso är en tolkningsfråga men att det inte innebär några större förändringar.</p>	<p>Den 29 november 2019 beslutade tillsynsmyndigheten (Länsstyrelsen i Västerbotten) en godkänd layout för vindkraftsanläggning vid Ivarsboda-Gryssjön (dnr 555-9491-2019). Layouten omfattade 29 positioner för vindkraftsverk med en rotordiameter på 158 meter och en totalhöjd på 200 m.</p> <p>Nu aktuell ändringsansökan innebär ingen förändrad rotordiameter. Beroende av leverantör kan dock rotoreernas storlek variera något, som mest 10%.</p>
<p>Vindkraftsparken Ivarsboda Gryssjön är lokaliserad i ett område med ett rikt fågelliv och det är viktigt att ni utreder hur fågellivet skulle påverkas med vindkraftverk som är ytterligare 70 m högre.</p>	<p>Hur den ökade totalhöjden påverkar fåglar redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.6 Fåglar.</p>
<p>Det finns konstaterad förekomst av bland annat örn och smålom i omgivningarna. På en kustnära lokalisering som denna är det av extra vikt att ni i era bedömningar också beaktar sträckande fågel.</p>	<p>Hur den ökade totalhöjden påverkar fåglar redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.6 Fåglar.</p>
<p>Vid samrådsmötet lyftes frågan gällande fotopunkter och eventuellt behov av fotomontage från ytterligare punkter. Även visualisering av hinderbelysning diskuterades. Länsstyrelsen vill förtydliga att det är viktigt att ni förutom fotomontage presenterar en synbarhetsanalys. Analysen ska redovisa synbarhet både med och utan eventuell skog som kan skymma vindkraftverken.</p>	<p>Hur den ökade totalhöjden påverkar landskapsbilden redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 8.2 Landskapsbild.</p> <p>Samt i följande bilagor till miljökonsekvensbeskrivningen:</p> <p>Bilaga A Synbarhetsanalys</p> <p>Bilaga B Fotomontage</p> <p>Bilaga C Hinderljusanimering (digital)</p>

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

<p>Höjningen av verken från 200 m till 270 m kommer att öka synbarheten av verken från riksintressena Ratan och Holmön vilket ur kulturmiljösynpunkt är negativt. Länsstyrelsen skulle därför vilja att fotomontage redovisas från dessa två platser för att påverkan ska gå att bedöma i prövningen.</p>	<p>För fotomontage från Holmön se Bilaga B till miljökonsekvensbeskrivningen.</p> <p>På grund av avstånd, terräng och mellanliggande vegetation kommer inga vindkraftverk att bli synliga från riksintresset i Ratan enligt synbarhetsanalysen.</p>
<p>Länsstyrelsen påtalar alltid att det ska finnas ett särskilt avsnitt som beskriver risker och säkerhetsåtgärder gällande t.ex. oavsiktligt utsläpp och olyckor vid byggnationen och drift av vindkraftsparken som kan påverka människors hälsa och miljön. Även i er ansökan bör detta finnas med och anpassas efter förändring i risker som ni anser att den ökade totalhöjden och ert yrkande om villkorsändring kan medföra. Avsnittet bör innehålla följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> · identifierade risker inom projektet; t ex vilka typer av olyckor som skulle kunna inträffa och hur, och vilka risk- och skyddsvärda objekt som finns i området. · en bedömning av sannolikhet och konsekvens (hur sannolik är en viss oönskad händelse/risk och vilka blir konsekvenserna av händelsen för människor, miljö och egendom?) samt · en analys som redogör för om de identifierade riskerna anses vara "acceptabla" eller om riskreducerande åtgärder bör vidtas. 	<p>I miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 6.9 Säkerhet redovisas identifierade risker för verksamheten, skyddsåtgärder och beredskap.</p>
<p>Här bör även ytterligare risker i samband med klimatförändringarna kartläggas för att undersöka om det finns ett behov av fler säkerhetsåtgärder, t.ex. hur risken för höga flöden eller kraftiga skyfall kan orsaka eroion/ markförändringar inom det planerade området.</p>	<p>Det aktuella området bedöms inte vara i riskzonen för några naturkatastrofer i form av större jordbävningar, översvämningar eller stormar. Inte heller risk för ras föreligger inom. Av miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 7.2 Avgränsningar av miljökonsekvensbeskrivningen framgår därför att detta inte kommer att utredas vidare.</p>
<p>För den fortsatta processen bör ni samråda med räddningstjänsten med tanke på tillgänglighet, transportvägar etc. vid eventuella räddningsinsatser. Resultatet från detta samråd ska redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.</p>	<p>Samrådsunderlaget har skickats till berörda Räddningstjänster i Umeå och Robertsfors kommuner. Synpunkter från samrådet redovisas i denna samrådsredogörelse.</p>
<p>Det ska finnas en beskrivning hur vindkraftverk kan påverka tekniska system såsom till exempel Rakel-systemet som MSB ansvarar för, och andra sektorsverksamhetens system som samordnas av Post och Telestyrelsen, som till exempel Teracom som är bärare för FM- radio.</p>	<p>Samrådsunderlaget har skickats till samtliga telecom operatörer inom området, MSB samt Post och telestyrelsen. Inlämnade synpunkter redovisas i denna samrådsredogörelse.</p>
<p>I samrådsredogörelsen ska det framgå hur ni genomfört samrådet och ni bör beskriva hur pandemin har påverkat samrådets utformning.</p>	<p>Samrådet påbörjades under mars år 2020. Under samma period bekräftades inhemsksmittspridning av Covid -19 och den 11 mars konstaterade Världshälsoorganisationen att virusutbrottet utgjorde en pandemi. Sverige vidtog därför ett flertal myndighetsåtgärder, bland annat utfärdades en allmän avrådan om icke-nödvändiga resor samt ett förbud mot allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 personer.</p>

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

	<p>Med anledning av pågående pandemi kontaktade Sävar Vindkraft AB Länsstyrelsen i Västerbotten för vägledning angående lämpligheten att hålla ett fysiskt samrådsmöte. Ett fysiskt samråd skulle innebära en sammankomst mellan experter från olika delar av Sverige och allmänheten samt de särskilt berörda inom vindkraftsanläggningens närområde. Då samrådet planerades att utföras som ett Öppet hus var det inte möjligt att i förväg avgöra tillställningens exakta storlek.</p> <p>Länsstyrelsen avrådde från ett fysiskt möte och Sävar Vindkraft tillhandahöll i stället en inspelad presentation tillgänglig för alla intresserade via nätet. Där framgick även telefonnummer till kontaktperson både på Fortum och på Sweco dit människor kunde vända sig för att ställa frågor eller lämna synpunkter. Samrådet annonserades dessutom två gånger i lokala tidningar samt via ett antal offentliga anslagstavlor inom Sävar, Ivarsboda och i anslutning till Holmöns färjeläge.</p> <p>Vid tidpunkten fanns inga tekniska möjligheter att anordna en öppen telefon- eller videokonferens för allmänheten.</p>
<p>Ni ska redovisa att miljökonsekvensbeskrivningen tagits fram med den sakkunskap som krävs när det gäller verksamhetens/åtgärdens särskilda förutsättningar och förväntade miljöeffekter.</p>	<p>I miljökonsekvensbeskrivningens kapitel 1 redovisas administrativa uppgifter samt hur miljöbalkens krav på sakkunskap uppfylls.</p>
<p>Av fotomontagen ska verkens placeringar framgå även där de döljs av skog.</p>	<p>Fotomontage redovisas i Bilaga B till miljökonsekvensbeskrivningen.</p>
<p>Hittills har fladdermusfrågan vid vindkraftsprövningar fokuserat på risken att fladdermössen befinner sig i navhöjd på vindkraftverken och slås ihjäl av vingarna. En annan aspekt som också bör tas med i MKBn är förlusten av habitat när tidigare oexploaterad mark tas i anspråk. Länsstyrelsen hänvisar även till de Vindvalsrapporter som finns om fladdermöss och vindkraft. Resultat från rapporterna visar bl.a. att för de nordligaste parkerna skedde mest aktivitet av fladdermöss från slutet av juli till september vilket är viktigt att ha med sig inför planerade inventeringar/mätningar av aktivitet hos fladdermöss.</p>	<p>Effekten av den ökade totalhöjden på fladdermus redovisas under avsnitt 8.7 Övrig fauna i miljökonsekvensbeskrivningen.</p>
<p>Beskriv hur den planerade verksamheten kan komma att påverka områdets hydrologi och hur ni tänker undvika och minimera risk för negativ påverkan.</p>	<p>Effekten av den ökade totalhöjden på fladdermus redovisas under avsnitt 8.5 Naturmiljö i miljökonsekvensbeskrivningen.</p>

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

4.1.3 Umeå kommun

Umeå kommun meddelar att de i huvudsak inte har något ytterligare att tillägga än vad som redan framförts vid samrådsmöte den 1 april 2020.

Kommunen vill dock förtydliga följande i tematiska tillägget om vindkraft till Umeå kommuns översiktsplan. ”Vindkraftverk bör inte uppföras närmre än 1 000 meter från bostäder, eller sex gånger totalhöjden på planerade vindkraftverk från sammanhållen bebyggelse. Säkerhetsavstånd till andra verksamheter bör beaktas vid placering av vindkraftverk.”

Sävar Vindkraft AB noterar detta. Inga vindkraftverket kommer att placeras inom 1000 meter från något bostadshus.

4.2 Samråd med berörd sameby och yttrande från sametinget

4.2.1 Ran sameby

Den 20 april 2020 höll representanter från Fortum och Sweco ett samrådsmöte via Skype med ordförande och representanter från Ran sameby. Syftet var att informera om projektet samt samla in information gällande samebyns nyttjande av området och deras farhågor för en eventuell ändring av vindkraftsparken, se protokoll **Bilaga 6**. Protokollet är skickat till samebyn för godkännande, men

4.2.2 Gran sameby

Gran sameby har inte inkommit med något yttrande.

4.2.3 Sametinget

Avgränsningssamrådet ska behandla frågan om miljöeffekter i bred kontext och samrådet ska omfatta de miljöeffekter verksamheten kan medföra i sig själv eller till följd av yttre händelser. Miljökonsekvensbeskrivningen ska ha uppgifter om miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra för renskötseln som bedrivs i området och vilka åtgärder som planeras för att förbygga, hindra, motverka eller avhjälpa eventuella negativa miljöeffekter.

Sametingets generella ståndpunkt är att markexploateringar endast får utföras om renskötseln och övriga samiska behov beaktas och respekteras. Vindkraften utgör en förnyelsebar energikälla som rätt använd kan bidra till att klara av det framtida energibehovet, men fel placerad är vindkraften varken miljövänlig eller hållbar. Den kan orsaka stor påverkan på den samiska kulturen och de samiska näringarna. Sametinget menar att frågan om den samiska kulturens förutsättningar ska sättas in i sitt sammanhang när det gäller marker som ursprungsbefolkningen traditionellt brukat samt brukar. En exploatering av marken innebär att landskapet och förutsättningarna förändras vilket får konsekvenser för samerna och den samiska kulturen, då den samiska markanvändningen ofta försämras. Eftersom kunskapen om vindkraftens konsekvenser är bristande måste försiktighetsprincipen gälla. Det innebär att en utbyggnad bara kan komma till stånd om det visas att de negativa konsekvenserna för rennäringen inte blir för stora.

Utgångspunkten för tillstånd till vindkraftsparken är att förutsättningarna för samebyarnas fortsatta bedrivande av en ekonomiskt bärkraftig renskötsel inte äventyras. Vilket i sin tur förutsätter att renarna kan ta sig till och från olika områden. Renskötseln bedrivs utifrån renarnas förutsättningar och på renarnas villkor.

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

I den forskning som gjorts om renar och vindkraft har det inte forskats om 270 m höga vindkraftverk och dess påverkan. Eftersom det kommer att innebära en annan påverkan än vad det forskats om anser Sametinget att det inte ska uppföras inom områden där renskötsel bedrivs, innan det finns forskning som kan påvisa vilka följder det blir och om det är godtagbart. Vad man kan se utan forskning är att det mer renbetesmark kommer att tas i anspråk för större verk kommer att innebära bredare vägar och större anläggningar. Det mest oroväckande är att inte veta huruvida de här höga verken kommer att orsaka markvibrationer som kan göra att renar undviker att vistas i markerna. Vi anser att det inte räcker med att göra ljud- och skuggberäkningar och beräkningar hur belysningen från verken ska komma att vara. Man måste också veta hur långt iskast tar vägen med större. Ni behöver göra en fördjupad analys om renskötseln med de kumulativa effekter som påverkar samebyns renskötsel och hur renskötseln kommer att påverkas socialt, ekonomiskt, ekologiskt och kulturellt. Det är särskilt viktigt att en kulturellt traditionell långsiktig renskötsel ska kunna fortleva och utvecklas efter hur renskötarna vill. Det viktigaste för den traditionellt kulturella renskötselns fortlevnad är att det finns sammanhängande betesmarker utan att de ska fragmenteras. Hur har bolaget tänkt om detta.

Sävar Vindkraft AB noterar detta. Inom ramen för den ursprungliga miljökonsekvensbeskrivningen genomförde Hifab en fördjupad rennärlingsanalys för Ran sameby 2012. Analysen genomfördes i avsikt att bedöma projektets konsekvenser för rennärlingen inklusive de sociala, kulturella och socioekonomiska konsekvenser som projektet kan medföra för Rans sameby. Analysen har bland annat genomförts genom samtalsintervjuer med aktiva renskötare och andra medlemmar i samebyn. Den 20 april 2020 genomfördes ett samrådsmöte med Ran sameby för att följa upp rennärlingsanalysen. Den ökade totalhöjdens påverkan på rennärlingen redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 8.10.

4.3 Övriga myndigheter, organisationer och föreningar

I detta avsnitt sammanfattas de synpunkter som erhållits av övriga myndigheter, organisationer och föreningar. Vid önskemål tillhandahåller vi yttrandena i sin helhet.

4.3.1 Umeåregionens Brandförsvär

Umeåregionens brandförsvär har inga synpunkter på samrådshandlingen. Risk och säkerhet finns behandlat och vi förutsätter att risken för olyckor avseende miljön samt människors hälsa bedöms i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Umeåregionens brandförsvär vill redan nu påtala vikten av att en insatsplanering för vindkraftsanläggningen tas fram. I detta ingår att märka/numrera respektive vindkraftverk och infartsvägar samt ange brytpunkter så att platser inom vindkraftsanläggningen snabbt går att lokalisera.

Sävar Vindkraft AB noterar inlämnade synpunkter. Miljökonsekvensbeskrivningen redovisar samtliga identifierade säkerhetsrisker samt hur riskerna ska hanteras och minimeras i avsnitt 6.9 i miljökonsekvensbeskrivningen. Insatsplanering för vindkraftsanläggningen utformas i samråd med Umeåregionens Brandförsvär i god tid innan byggnation.

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

4.3.2 Luftfartsverket, LVF

LFV besvarar ej samrådsremisser i ärenden som gäller ändrat antal verk, ändrade placeringar eller ändrad totalhöjd. LVF upplyser dock om att Sävar Vindkraft AB måste inkomma med en beställning av en flyghinderanalys. Hinder markering ska ske i enlighet med Transportstyrelsens föreskrifter, TSFS 2013:9 (omtryck av 2010:155).

Sävar Vindkraft AB har lämnat in en förfrågan om flyghinderanalys och mottagit resultat den 7 februari 2020. LfV har inget att invända mot ändringsansökan.

4.3.3 Swedvia Umeå Airport

Flygplatsens bedömning är att föreslagen höjd om 270 m på vindkraftverken inte kommer att påverka radarledningshöjden för Umeå Airport negativt och inte eller MSA-ytan inom aktuell kvadrant. Då den planerade vindkraftparken inte heller ligger nära inpasseringspunkt i kontrollzonen, så är flygplatsens samlade bedömning att vi har inget att erinra mot föreslagen höjd och placering av verken enl bifogad hinderanalys.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

4.3.4 Försvarmakten

Försvarmakten har inget att erinra mot den aktuella verksamheten.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

4.3.5 Myndigheten för skydd och beredskap, MSB

MSB har inget att invända emot ändringstillståndet vid Ivarsboda-Gryssjön.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

4.3.6 Elsäkerhetsverket

Elsäkerhetsverket har i dagsläget inget att erinra utan förutsätter att utförandet sker enligt gällande föreskrifter.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

4.3.7 Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har tagit del av samrådsunderlaget och har inga synpunkter på förslaget i nuläget. Myndigheten emotser fortsatt dialog i ärendet. Myndigheten informerar även om att anläggningen är anmälningspliktig i enlighet med elberedskapslagen. Svenska kraftnäts elberedskapsföreskrift (SvKFS 2013:2) anger såväl vilka anläggningar som vilka typer av förändringar som omfattas av anmälningsskyldigheten.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

4.3.8 SGU

SGU meddelar att man av resursskäl avstår från att svara detaljerat i ärendet, och hänvisar till deras hemsida.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

4.3.9 Trafikverket

Trafikverket lämnar följande synpunkter

Väg

Vindkraftverkens totalhöjd är 270 meter enligt handlingarna. Avståndet mellan vindkraftverk och allmän väg ska minst motsvara vindkraftverkets totalhöjd. Trafikverket anser att det i tillståndsprövningen bör säkerställas att det inte finns någon risk för iskast mot allmän väg eller järnvägsanläggning. Detta kan ske genom tekniska åtgärder på vindkraftverket eller att verket placeras utanför riskavståndet.

Sävar Vindkraft AB noterar detta. Avståndet mellan vindkraftverken och allmän väg är minst 270 meter. Risk för iskast mot allmän väg redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 6.9.1.

Ny anslutning till allmän väg och åtgärder inom vägområdet

Vid behov av ändrad eller ny anslutning som berör allmän väg där staten är väghållare krävs anslutningstillstånd enligt Väglagen § 39. Ansökan görs via Trafikverkets hemsida:

<https://www.trafikverket.se/tjanster/ansok-om/tillstand/Ansokan-om-anslutning-till-allman-vag/>

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

Ledningskorsning med väg

Om ett vindkraftverk kommer att anslutas till elnätet via markkabel som hamnar inom vägområde så ska ledningsägaren enligt väglagen 44 § söka tillstånd hos väghållningsmyndigheten. Se Trafikverkets hemsida för ansökan och information: <http://www.trafikverket.se/ledning>

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

Transporter

I samband med transport av vindkraftverk till uppställningsplats kan det krävas förstärkningsarbeten på allmän väg. Trafikverket förutsätter att såväl kostnader för eventuella förstärkningsarbeten som kostnader för att åtgärda skador som kan uppkomma på och vid allmän väg vid transport av vindkraftverken bekostas av vindkraftsexploatören. Transporter på det enskilda vägnätet ska ske i samråd med berörd väghållare. Tillstånd för åtgärder inom vägområdet krävs enligt § 43 Väglagen.

Transporter av långa, tunga, breda och höga fordon kan ha stor påverkan på vägnätet och detta är något Trafikverket behöver ta hänsyn till i planerandet. Trafikverket anser därför att en transportplan med beskrivning över vilka vägar som kommer att användas vid transporten av vindkraftverken är nödvändig. Denna bör innefatta vägar från det enskilda vägnätet till det övergripande, samt inkludera en övergripande tidsplan. I denna beskrivning bör det även ingå hur

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

transporten vid en framtida avetablering är planerad. Eftersom vindkraftutbyggnad i regel förutsätter såväl tunga som långa transporter bör exploitören i ett tidigt skede kontakta Trafikverkets dispenshandläggare.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

Järnväg

Trafikverket vill informera om att den norra delen av projektområdet ligger inom riksintressekorridor för Norrbotniabanan. Vindkraftsverkens placering i samrådshandlingen är dock utanför korridoren. Avståndet mellan vindkraftverk och järnväg ska motsvara vindkraftverkets totalhöjd + 20 meter. Även i avstånd till järnväg bör hänsyn tas till risken för så kallade iskast.

Sävar Vindkraft AB noterar detta. Enligt Umeå kommuns kommunala planering ligger Norrbotniabanan på västra sidan av E4an. Avståndet mellan vindkraftverken och planerad Norrbotniabana är minst 290 meter (totalhöjd+20 meter). Ingen förhöjd risk för iskast på järnväg föreligger.

Plankorsningar

I samband med etablering av vindkraft fordras en beskrivning av hur tillfartsvägar till vindkraftverk ska hanteras. Samråd behöver därför ske med Trafikverket.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

Påverkan på radio- och telekommunikation

MobiSIR är järnvägens radiosystem för kommunikation mellan tågklarare och förare. Trafikverkets master är inte alltid belägna vid järnvägen, och en eventuell inverkan på radiotrafiken måste prövas från fall till fall. Vindkraftsanläggningen vid Ivarsboda - Gryssjön påverkar inte MobiSIR.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

Ledningskorsning med järnväg

Om ett vindkraftverk kommer att anslutas till elnät via markkabel i korsning under och längs med banvall krävs särskilt tillstånd av Trafikverket genom att ett s.k. korsningsavtal för ledning upprättas.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

Flyg

Den planerade vindkraftsparken ligger inom MSA-ytan (Minimum Sector Altitude) för Umeå Airport, vilken består av en cirkel med 55 km radie, som utgår från flygplatsens landningshjälpmedel. För att säkerställa att den planerade vindkraftsparken inte påverkar inflygningen ska samråd ske med Umeå Airport. Uppförande av byggnader och andra föremål högre än 20 meter kan komma att påverka luftfarten. Det krävs då en lokaliseringsbedömning av LFV och Försvarmakten. Alla föremål med en höjd av 45 meter eller högre över mark- eller

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

vattenytan ska markeras enligt Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om markering av föremål som kan utgöra en fara för luftfarten (TSFS 2010:155).

Före byggstart (då bygglov eller miljötillstånd tilldelats) ska också blanketten "flyghinderanmälan" (enligt Luftfartsförordningen SFS2010:770) skickas in till Försvarmakten. Flyghinderanmälan avser byggnader och andra föremål som är högre än 45 m belägna inom tätort eller högre än 20 m utanför tätort.

Sävar Vindkraft AB noterar detta. Sävar Vindkraft AB har lämnat in en förfrågan om flyghinderanalys och mottagit resultat den 7 februari 2020. LFV eller Umeå Airport har inget att invända mot ändringsansökan.

4.3.10 Post- och Telestyrelsen (PTS)

Post- och telestyrelsen har sammanställt information om vilka tillståndshavare som har tillstånd för radiosändare och fast radio inom området öster om Sävar.

Sävar Vindkraft AB har skickat samrådsunderlag till samtliga tillståndshavare.

4.3.11 3GIS AB

3GIS har inget att erinra gällande denna ändring av totalhöjd för dessa verk.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

4.3.12 Hi3G Access

Hi3G Access AB har inget att invända mot etableringen av vindkraftpark Ivarsboda-Gryssjön i enlighet med erhållna underlag.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

4.3.13 Telenor

Telenor Sverige AB och Net4Mobility meddelade den 1 april 2020 att man har invändningar mot uppförande av vindkraftverk nr.30. Vindkraftverket hamnade för nära ett av befintligt radiolänkstråk till vilket säkerhetsavståndet skall vara 350m.

Efter samtal med Sävar Vindkraft AB återkom Telenor med ett kompletterande yttrande, daterat den 24 april 2020. I kompletteringen meddelar Telenor att radiolänkutrustningen kan bytas ut till en med lägre frekvens och riktas om mot annan site.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

4.3.14 Tele2

För Tele2's del ser vi inget hinder med denna tornhöjning. För N4M's del så svarar Telenor.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

4.3.15 Skellefteå Kraft

Skellefteå kraft har inget att erinra.

Sävar Vindkraft AB noterar detta.

4.3.16 Västerbottensornitologiska förening

Västerbottens ornitologiska förening lämnar följande sammanfattning över sina synpunkter i yttrandet:

Västerbottens ornitologiska förening anser att rätten att etablera 31 stycken vindkraftverk vid Ivarsboda-Gryssjön, Umeå och Robertsfors kommuner bör nekas, med motivering att området hyser stora generella naturvärden, området är ett ytterst viktigt reproduktionsområde för både havsörn och smålom, samt att området är beläget inom norra Sveriges viktigaste flyttfågelstråk för trana och fjällvråk.

Sävar vindkraft har redan tillstånd till 31 stycken vindkraftverk enligt miljöprövningsdelegationens beslut dnr 551-6022-2017. Nu aktuell prövning avser en ändring enligt 16 kap. 2 § miljöbalken. Det innebär att bolaget inte söker ett nytt tillstånd, utan endast en ändring av det befintliga tillståndet. Ändringen avser endast totalhöjden och villkor 7 om avisningssystem.

Västerbottens ornitologiska förening är av den åsikten att den kumulativa effekten av flera liknande förslag på vindkrafts exploatering inom ett begränsat område (Lantvallen och Sävarberg), samt redan existerande vindpark vid Granberget, Sikeå bör undvikas. Speciellt inom kärnområden för bland annat havsörn och smålom, samt inom viktiga flyttfågelstråk.

Den ökade totalhöjdens påverkan på fåglar redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.6.

Vindkraftverken bör omplaceras till ett område väster om E4'n. Detta motiveras med att högre verk inte behöver placeras i närheten av kusten för att få maximal vind. Samt att Norrbotniabanans sträckning är idag känd och därför möjliggör en etablering väster om E4'n.

Nu aktuell prövning omfattar en ändringsansökan och endast avgränsad till frågan om totalhöjd och avisningssystem (befintligt villkor 7).

4.3.17 Föreningen svenskt landskapsskydd

Föreningen svenskt landskapsskydd framförde i sitt första yttrande från den 1 april 2020 följande synpunkter:

Har fått information om att ni vill höja verk vid Sävar från 200 m till 270 m.

Har ni utgått från worst case enligt Naturvårdsverkets vägledning i ljudberäkningarna?

Ljudberäkningarna är utförda i enlighet med praxis med metoden Nord2000 som anvisas av Naturvårdsverket och även är godkänd för villkorsreglering av ljud från vindkraftverk av svenska miljödomstolar.

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

Vilken är skillnaden mellan 200 och 270 meter gällande ljudet?

Skillnaden i ljudnivå vid bostadshus mellan två totalhöjder är, med samma förutsättningar t.ex. parklayout och verkstyp, liten. Oavsett totalhöjd kommer bolaget att innehålla de villkorsvärden som fastställs av tillståndsgivande myndighet, normalt ekvivalent ljudnivå 40 dBA, vid samtliga bostadshus.

Vem har gjort beräkningen? Vilka parametrar har använts?

Ljudberäkningarna är utförda av Akustikkonsulten i Sverige AB. Förutsättningarna som används är godkända av svenska miljödomstolar för villkorsreglering av ljud från vindkraftverk. Det innebär t.ex. att det antas blåsa medvind 8 m/s på 10 m höjd från samtliga vindkraftverk mot ett bostadshus, vilket är ett konservativt antagande i enlighet med praxis.

Vilket är det maxljud som kommer att breda ut sig och under hur stor del av året kommer detta att ske, på ett ungefär?

Bolaget kommer innehålla de villkorsvärden som slutligt fastställs av tillståndsgivande myndighet.

Innebär höjningen att något verk kommer för nära väg eller annat skyddsavstånd?

Placeringen av vindkraftverken kommer i huvudsak att följa den layout som Länsstyrelsen godkänt den 29 november 2019, dnr 555-9491-2019. Beslutet går att hämta ut från Länsstyrelsens diarium.

När ni mäter avstånd och ljud utgår ni från torn eller vingspets?

I de beräkningsmodeller som föreskrivs av Naturvårdsverket för vindkraft antas att ljudkällan är en punktkälla beläggen vid vindkraftverkets nav.

Har det framförts någon kritik från någon beslutsfattare till sökanden/er gällande det tillstånd som gavs 2014.

Tillståndet som meddelades år 2014 överklagades av ornitologiska föreningen och närboende. Mark- och miljödomstolen meddelade tillstånd till anläggningen den 12 mars 2015 M 1132-14. Domen kan hämtas ut från Mark- och miljödomstolens diarium.

Kommunens ÖP medger inte att alla verken byggs, hur tänker ni där?

Översiktsplanen är inte juridiska bindande, men den redovisar kommunens avsiktsförklaring om hur den fysiska miljön bör användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är givetvis ett viktigt underlag för myndigheter som prövar tillstånd enligt miljöbalken.

Gällande översiktsplan för Umeå kommun antogs 2018 och för Robertsfors kommun 2019. Umeå kommun tog tillsammans med övriga kommuner i Umeåregionen fram ett tillägg till sina översiktsplaner, avseende vindkraft, under år 2010. Tillägget innehåller bl.a. generella riktlinjer och utpekade områden som skulle kunna vara lämpliga för utbyggnad av vindkraft. Ivarsboda utgör

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

ett sådant utpekat område som skulle kunna vara lämpliga för utbyggnad av vindkraft. Tillägget genomgick en översyn år 2016 och rekommendationen blev då att området i Ivarsboda skulle kvarstå och att avgränsningen i översiktsplanens tillägg skulle anpassas efter det område som det befintliga tillståndet för vindkraftsanläggningen vid Ivarsboda – Gryssjön avser.

Anser ni att det finns föråldrade fakta som måste uppdateras jämfört med 2014?

En ny miljökonsekvensbeskrivning som beskriver konsekvenserna av ansökt ändring har tagits fram och i detta ingår bland annat nya beräkningar av t.ex. ljud.

Avgränsningen är alltför snäv, borde det inte vara en helt ny ansökan? Det är dock en 35 % procentig ökning.

Fortum gör bedömningen att en ökad totalhöjd och en justering av villkor 7 kan hanteras som en ansökan om ändring enligt 16 kap 2 § miljöbalken.

Har verksamhetsutövaren ett grundtillstånd enligt miljöbalken och vill ändra en avgränsad del av verksamheten finns det möjlighet att ansöka om ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § miljöbalken. Tillståndsprocessen med samråd, miljökonsekvensbeskrivning, kungörelser etc. blir i stort sett densamma, men tillståndsansökan och villkoren begränsas till att endast avse den sökta ändringen.

Ändringar av totalhöjd på vindkraftverk har tidigare prövats genom ansökan om ändringstillstånd enligt 16 kap 2 § miljöbalken.

Har miljöbedömningsförordningen använts?

Ja.

Har sökanden erbjudit kommunen eller någon närboende något i kompensation?

Vad gäller ersättning så erhåller berörda markägare, inom vindkraftsområdet, marknadsmässig arrendeersättning för upplåtelsen. Fortum avsätter dessutom en del av intäkterna från vindkraftsanläggningen till främjande av lokala föreningar och/eller företag. Detta är en frivillig avsättning som ibland kallas bygdepeng.

Under 2.1 skriver ni att det blir en betydande miljöpåverkan men under 4.2 ”ingen betydande förändring”. Är inte det motstridigt?

Det är två olika bedömningar med helt olika syften. Bedömningen under 2.1 avgör omfattningen på prövningshandlingarna (vilket jag utvecklar i texten nedan) och bedömningen under 4.2 avser tillåtligheten och behovet av skyddsåtgärder för verksamheten.

Verksamhetens miljöpåverkan (vad som anges i avsnitt 2.1 i samrådshandlingen) styr vilken omfattning samrådet och den kommande miljökonsekvensbeskrivningen ska ha.

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

För vissa typer av verksamheter är det fastställt genom § 6 i miljöbedömningsförordning (2017:966) att vissa verksamheter alltid ska anses medföra betydande miljöpåverkan. Nu aktuell verksamhet är inte en sådan verksamhet.

För att utreda verksamhetens miljöpåverkan ska verksamhetsutövaren hålla ett utredningsråd och därefter invänta ett beslut från Länsstyrelsen. Det är länsstyrelsen som beslutar vilka verksamheter som ska anses utgöra en betydande miljöpåverkan om detta inte framgår av förordningen. Om verksamheten inte utgöra en betydande miljöpåverkan behövs ingen specifik miljöbedömning och bara en liten miljökonsekvensbeskrivning.

För att spara tid har Fortum valt att redan från början själva besluta att verksamheten ska anses utgöra en betydande miljöpåverkan och därför omfattas av en specifik miljöbedömning och en fullständig miljökonsekvensbeskrivning. Detta tillvägagångssätt är ganska vanligt.

Hur säkerställer ni att alla berörda nås av samrådet? Vilket avstånd till bostad krävs för att betraktas som berörd?

Samrådskretsen med fastighetsägare har avgränsats till det geografiska område som ligger inom 2 km från vindkraftverken. I situationer där avgränsning delat samlad bebyggelse har hela den samlade bebyggelsen inräknats i samrådskretsen så att "nära grannar" fått samma information och utskick av samrådsunderlag.

Samrådet omfattar även särskilt berörda myndigheter (ex. Naturvårdsverket, Luftfartsverket, Försvarmakten mfl), berörda samebyar, fastighetsägare, verksamhetsutövare och föreningar (så som ornitologiska föreningar, jaktlag, skoterklubbar mfl). Dessa särskilt berörda har också fått ett samrådsunderlag via post eller mail.

Dessutom har information om den aktuell ändringen kungjords till allmänheten via VK och VF både måndag och onsdag vecka 13, samt via uppsatta anslag på offentliga anslagstavlor i Sävar, Ivarsboda och vid Holmöns färjeläge.

Eftersom corona sätter hinder borde inte hela processen pausas? De närboende kan inte träffas liksom ni inte kan träffa dem.

Sävar Vindkraft AB har gjort en bedömning, i samråd med Länsstyrelsen, att ett fysiskt samrådsmöte under rådande förhållanden inte är lämplig. Frågor och samtal kommer i stället att föras via mail eller telefon. Kontaktuppgifter finns både i samrådsunderlaget, i annonser, på anslag och på den webbsida som Fortum skapat (<https://www.fortum.se/om-oss/vart-foretag/var-energiproduktion/vindkraft-fornybart-och-utan-koldioxidutslapp/savar>). Har du ytterligare frågor eller funderingar går det bra att återkomma till mig via mail eller telefon. Ett informationsmöte kommer sannolikt att anordnas vid senare tillfälle, men det är viktigt för prövningen att du lämnar alla dina synpunkter under samrådet, dvs senast den 24 april 2020.

Om varningsskyltar skyltar sätts, hur tycker ni att en besökare ska förhålla sig till de faror som finns?

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

Allemansrätten råder och allmänheten kommer att kunna vistas fritt inom området. Varningsskyltar kommer att sättas upp för att upplysa om att det under vintertid, vid vissa väderleksförhållande, kan finnas vissa risker med att befinna sig inom området. Varningsskyltar har vid tidigare prövning bedöms utgöra en lämplig åtgärd.

Föreningen svenskt landskapsskydd framförde i sitt andra yttrande från den 17 april 2020 följande synpunkter:

MKBn ger inte alla svar som är av intresse för de närboende. Vi har blivit utlovade detta tidigare men svaren har alltid uteblivit. Vad tycker du själv, är inte frågorna relevanta i sammanhanget?

Frågan om ljud är högst relevant och en av de effekter som utreds särskilt. Utredningen kommer att utmynna i en rapport som kommer att bifogas till aktuell ändringsansökan. I rapporten kommer du att kunna ta del av uppgifter om använd beräkningsmodell, ingående parametrar, genomförda beräkningar och resultat.

Praxis missar mycket visar det sig när verkligheten börjar snurra. Då visar det sig att det uppstår störningar som praxis inte kan hantera. Praxis tar inte hänsyn till miljöbalkens försiktighetsmått. Praxis måste ändras och jag hoppas att ni konsulter kan bidra till detta och skapa en dräglig livsmiljö för människor och djur.

Praxis är ett vitt begrepp för domstolarnas avgöranden. Även avgöranden i t.ex. tingsrätten kan anses utgöra ”rättspraxis” även om det inte är direkt vägledande för andra domstolar.

I samrådet har samtliga särskilt berörda möjlighet att lämna synpunkter. Det är sökanden som har ansvar att utreda och besvara dessa synpunkter under samrådet eller i efterkommande ansökan. Råder det oenighet om vad som ska utredas eller vilket underlag som krävs för den aktuella prövning är det prövningsmyndigheten som avgör detta.

Så jag frågar, kan ni inte eller vill ni inte svara på mina frågor?

Enligt tidigare svar (i mail från den 16 april) kommer dina frågor om ingående parametrar i genomförda beräkningar, worst-case, källljud, maxljud och skillnader i ljud mellan tidigare tillståndsprövad vindkraftsanläggning och nu aktuell ändring att redovisas i den kommande ansökningshandlingen. Rapporten är ännu inte klar och det är i dagsläget inte möjligt att redovisa några resultat.

Vill du föregå utredningen och redan nu veta med om den aktuell beräkningsmodellen (hur källljud beräknas eller vilka underliggande parametrar som normalt ingår) så har vi tidigare meddelat att alla beräkningar kommer att utföras i enlighet med metoden Nord2000, vilket är den modell som Naturvårdsverket rekommenderar.

Hur går era tankar om de närboende?

Sökanden hoppas att samtlig närboende tagit del av samrådsunderlaget. Syftet med samråd är att tidigt få kunskap om sådant som har betydelse för tillståndsprövningen. Avsikten är också att lyfta

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

fram problemställningar, visa på alternativa lösningar, ge underlag för bedömning av miljöpåverkan samt få information om avgränsning och omfattning av miljökonsekvensbeskrivningen (MKB). Samråden ger närboende, kommunen och andra intressenter möjlighet att tidigt komma med upplysningar och synpunkter, samt ställa frågor.

4.4 Övriga enskilda särskilt berörda

Följande synpunkter har erhållits av fastighetsägare och andra särskilt berörda inom och i anslutning till anläggningsområdet. Inlämnade synpunkter har sammanfattats i nedanstående tabell.

Synpunkt	Sävar Vindkrafts bemötande
Vi vill inte att vindkraftverken byggs med högre höjd än 200 meter då landskapsbilden förändras än mer och att skuggbilder kommer att förekomma under förmiddagar under de delar av året som solen inte står högt. En stor del av skogen närmast åkermarken försvinner när Norrbotniabanan byggs och vindkraftverken blir en ännu mer dominerande bild av utsikten.	Den ökade totalhöjdens påverkan på landskapsbilden redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.2 och den förändrade skuggbilden i avsnitt 8.4. Försiktighetsåtgärder kommer att vidtas som säkerställer att exponeringstiden för rörlig skugga inte överskrider 8 timmar per år för någon bostad. Skogsavverkning till följd av annan verksamhet kan Sökanden inte påverka.
Vi vill också att ljusen på vindkraftverken styrs av flygradar så de enbart lyser/ blinkar när det finns flyg i närheten.	Vindkraftverken kommer att hindermarkeras enligt Transportstyrelsens föreskrifter TSFS 2016:95. Transportstyrelsen har möjlighet att medge undantag från föreskrifterna, t ex vid ansökan om att få använda olika typer av behovsstyrda system, och har tidigare fattat beslut om undantag gällande behovsstyrd hinderbelysning efter beredning samt remiss till berörda intressenter. Försvarsmakten (som är en av remissinstanserna) har dock i ett yttrande till Transportstyrelsen under år 2016 tagit ställning i frågan och avråder från tillämpning av radarstyrning av markering av hinder, i syfte att skydda militär flygoperativ verksamhet. Med anledning av Försvarsmaktens ställningstagande har Transportstyrelsen gjort bedömningen att ansökningar om undantag gällande behovsstyrd hinderbelysning inte kan beviljas i dagsläget.
Anser att samrådet skulle ha väntat och utförts efter "Corona-krisen". Anser att fysiska möten är av största vikt. Anser att möten i mindre grupper bör gå att ordna om samrådet inte kan vänta.	Syftet med fysiska samrådsmöten är att skapa transparens och att säkerställa att alla får tillgång till samma information. Mötet säkerställer även att alla får möjligheten att delta i en gemensam dialog och diskussion kring projektet. Sökanden anser att det inte är lämpligt att anordna flera mindre samrådsmöten, där samråds-kretsen delas upp, då det finns en risk att deltagare känner sig uteslutna från diskussioner som pågått i andra grupper och att det kan uppstå en osäkerhet över huruvida alla fått tillgång till samma information.

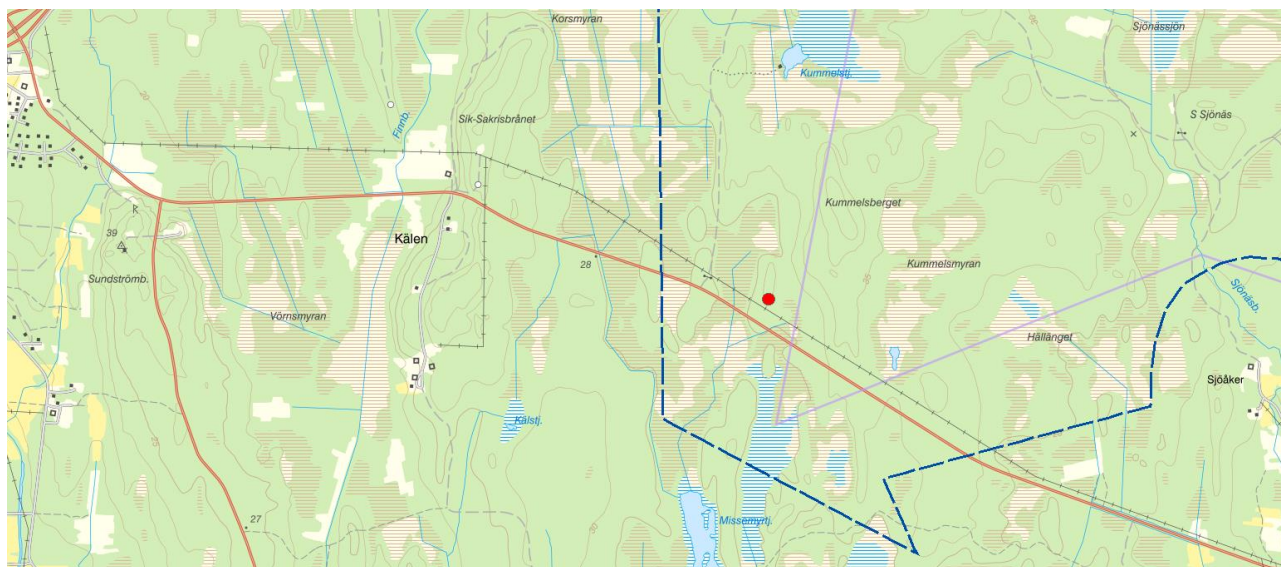
Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

<p>Anser att tidigare arrendeavtal inte gäller för vindkraftverk med en totalhöjd på 270 meter.</p>	<p>Dialog pågår mellan inblandade parter i befintligt arrendeavtal. Arrendeavtalet är en civilrättslig process som inte omfattas av miljöbalkens regler.</p> <p>Det offentlighetsrättsliga ansvaret som regleras i miljöbalken kommer att utredas och bedömas utan hänsyn till civilrättsliga avtalet.</p>
<p>Hur påverkar vindkraftverk med en höjd på 270 meter skuggor, ljud och isbildning på rotorblad?</p>	<p>Den ökade totalhöjdens påverkan på skuggor redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 8.4, påverkan på ljud redovisas under avsnitt 8.3 och risken för isbildning under avsnitt 6.9.1.</p>
<p>Hur ändras regler för att uppehålla sig i närheten av vindkraftsanläggningen då höjden förändras?</p>	<p>Det finns inga regler som begränsar möjligheten att uppehålla sig inom vindkraftsanläggningens område.</p>
<p>Fortum har själva bedömt att höjningen av verken kommer att ha en betydande miljöpåverkan. På vilken grund vilar denna utsaga?</p>	<p>Beslutet om betydande miljöpåverkan styr vilken omfattning samrådet och den kommande miljökonsekvensbeskrivningen ska ha.</p> <p>För vissa typer av verksamheter är det fastställt genom § 6 i miljöbedömningsförordning (2017:966) att vissa verksamheter alltid ska anses medföra betydande miljöpåverkan. Nu aktuell verksamhet är inte en sådan verksamhet.</p> <p>För att utreda verksamhetens miljöpåverkan ska då verksamhetsutövaren hålla ett utredningssamråd och därefter invänta ett beslut från Länsstyrelsen. Det är länsstyrelsen som beslutar vilka verksamheter som ska anses utgöra en betydande miljöpåverkan om detta inte framgår av förordningen. Om verksamheten inte utgöra en betydande miljöpåverkan behövs ingen specifik miljöbedömning och bara en liten miljökonsekvensbeskrivning.</p> <p>För att spara tid har Fortum, för nu aktuellt projekt, själva valt att besluta att verksamheten ska anses utgöra en betydande miljöpåverkan. Fortum genomför därför direkt en specifik miljöbedömning och en fullständig miljökonsekvensbeskrivning. Detta tillvägagångssätt är ganska vanligt.</p>
<p>I samrådshandlingarna finns fotomontage. För att bedöma ev störningar av olika slag är dessa närmast värdelösa, då bilderna är tagna från en riktning där ingen människa bor eller vistas. Tar Du foton från tex Sävar centrum torde verken inte vara synliga</p>	<p>I miljökonsekvensbeskrivningen finns fler fotomontage, se avsnitt 8.2. Fotpunkterna har valts ut för att de bedömts som representativa för områden där människor vanligen vistas.</p>
<p>Området i fråga är ett Havsrörsvir och bl.a. därför är området olämpligt att exploatera. Vindkraften tar alltför stora arealer i anspråk, arealer som avskogas och vars ekosystem slås i spillror. Dessa gigantiska verk kommer totalt att dominera landskapsbilden och förvandla bär- och jaktmarker till ett industrialiserat spöklandskap!</p>	<p>Hur vindkraftverkens ökade totalhöjd påverkar fåglar, inklusive havsrör, redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.6. Hur naturvärden och ekosystem påverkas redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.5, hur landskapsbilden påverkas redovisas i avsnitt 8.2 och hur friluftslivet påverkas i avsnitt 8.9.</p>
<p>Var ligger fördelningsstationen mer exakt (det står "västra delen" i informationen)?</p>	<p>Fördelningsstationens placering redovisas i Figur 1, nedan</p>

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

Figur 1: Den röda punkten markerar fördelningsstationens placering.

<p>Kommer det att anläggas nya luft- och/eller markledningsgator som väsentligt påverkar ytor utanför parkområdet?</p>	<p>Umeå Energi har, efter beställning av den förra parkägaren VindIn, sökt tillstånd för en 170 kV-luftledning som går från den planerade fördelningsstationen enligt bifogad karta fram till en plats väst om Kälén där den övergår till markabel och går längs väg fram till en station i vid Sävar. Sträckan med luftledning går längs med en befintlig 12 kV-ledning. Den befintliga ledningens breddas vanligtvis med ca 20–30 meter. Kabeln läggs i vägbanken.</p>
<p>Till sist undrar jag när en uppstart av anläggningen kan bli aktuell?</p>	<p>Färdigställande med idrifttagning planeras till december 2023 om allt går enligt plan.</p>
<p>Här kommer en utredning ang omr Gryssjön- Ivarsbod.</p> <p>Ivarsboda-området ligger alltså i en av nio viktiga termikflaskhalsar, vilket inte nog ofta bör slås fast. Få platser i Sverige är sämre lämpade för vindkraft än detta område!</p> <p>Här finns länk till pressmeddelandet från UmU: https://www.umu.se/nyheter/unik-analys-av-hotade-rovfaglar-pek-ut-nya-skyddsvarda-omraden_7536180/</p> <p>Och till de rättsliga aspekter: http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1345142/FULLTEXT01.pdf</p>	<p>Hur vindkraftverkens ökade totalhöjd påverkar fåglar redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.6.</p>
<p>Om jag har förstått samrådsunderlagen rätt så tänker man inte kosta på något avisningssystem på dessa verk. Däremot kommer man sätta ut varningsskyltar i anslutning till området. Jag läser att dialog pågår med berörda markägare och skoterklubbar, (Bra)</p> <p>Vill gärna ha svar på vem från Sävarådalen och Robertsfors skoterklubb man fört dialog med om flytt av skoterleden genom området?</p>	<p>Samrådsunderlag har skickats till följande tre skoterklubbar, Sävarådalen Snöskoterklubb (skoterpa@hotmail.se), Umeå skoterklubb (andreas_822@hotmail.com) och Robertsfors skoterklubb (info@robertsforsskoterklubb.se).</p> <p>Dialog om eventuell flytt av skoterleden pågår med Sävarådalen snöskoterklubb Pär Andersson.</p>

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

<p>Vi brukar jaga älg och toppfågel mm i området antar att det är förenat med risker vintertid?</p>	<p>Risk för iskast kan uppstå under vissa väderleksförhållanden. Sannolikheten är störst vid temperaturer under 0°C i kombination med dimma eller låga moln. Trots att avisningsteknologin har utvecklats är kvarstående problem fortfarande många:</p> <p>(1) isbildning detekteras för sent, d.v.s. efter att den redan skett;</p> <p>(2) det är svårt att bedöma hur mycket is det har bildats på bladen och därmed hur mycket värme uppvärmningssystemet ska använda;</p> <p>(3) uppvärmningssystemet eliminerar inte allt is och kan även bidra till att mer is bildas längs bladens framkant vilket har en viktig roll i bladens aerodynamik. De kvarstående problemen med dagens avisningsteknologi innebär att användandet av ett avisningssystem inte eliminerar isbildning.</p> <p>I miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 6.9.1 redovisas de beräknade riskerna för den nu aktuella anläggningen vid Ivarsboda - Gryssjön. I miljökonsekvensbeskrivningen presenteras även andra alternativa skyddsåtgärder.</p>
<p>Som boende i byn får jag en förändrad landskapsbild vare sig jag vill eller inte. Försöker bilda mej en uppfattning av hur högt 270 meter är, ett fullvuxet träd är ca 30m Sveriges högsta hus är 190 m. Vad jag förstår är det här frågan om världens högsta vindkraftverk.</p>	<p>Hur den ökade totalhöjden påverkar områdets landskapsbild redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 8.2.</p>
<p>Jag vet att Vattenfalls vindkraftspark i Rotliden/Fredrika betalar en bydepeng till byarna runt omkring. (Rotlidens ekonomiska förening) Det håller på att byggas vindkraft i området Botsmark-Åkullsjön även där skulle en ersättning för boende i byarna också utbetalas. Hur tänker ni göra med den frågan? Närmaste byarna är väl Kälen Ivarsboda Bölesbäcken Gryssjön och Gräsnäs.</p>	<p>Fortum avsätter en del av intäkterna från vindkraftsanläggningen till främjande av lokala föreningar och/eller företag. Detta är en frivillig avsättning som ibland kallas bygdepeng.</p>
<p>I underlaget sägs att högre verk kan göra att skuggeffekten kan komma att öka på omkringliggande bostäder, och att man då kan montera skuggdetektorer på vissa verk. Samtidigt sägs i samma stycke att bedömningen är att aktuell ändring inte innebär att en exponeringstid av rörlig skugga ska överskrida nu tillåtna värden. Således krävs en bättre undersökning om högre verk ger en annan bild av skuggeffekt än i det redan givna tillståndet. Gärna en redovisning av mätningar från andra, lika höga verk.</p>	<p>Den ökade totalhöjdens skuggeffekter redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.4.</p>
<p>Vi kräver att det bortsett från beräkningsmodeller, redovisas relevanta undersökningsresultat, alternativt redovisning av uppmätta ljudnivåer från andra, lika höga, vindkraftverk som tydligt visar att det inte kommer att bli mer ljudstörningar för oss närboende jämfört med de tillståndgivna lägre verken. I befintligt villkor anges att det hörbara ljudet inte får överskrida 40 dB(A), ingen hänsyn tas dock till infraljudet, vilket bör beaktas i kommande MKB.</p>	<p>Hur vindkraftverkens ökade totalhöjd påverkar ljudbilden redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.3.</p> <p>Avsnittet beskriver även infraljud.</p>

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

<p>I gällande tillstånd får vindkraftverken inte placeras närmare än en kilometer från närmast boende. I aktuell ändringsansökan vill man etablera verk som är 270 m, nära 30 % högre än vad gällande tillstånd medger. Vid nyetableringar idag rekommenderas ett avstånd till närmaste bebyggelse sex gånger verkets höjd, vilket i detta fall blir 1,6 km. Vi anser att denna rekommendation även bör gälla denna ansökan. Det bör tilläggas att det idag inte finns 270 meters höga verk etablerade i Sverige. Vi accepterar inte att vår bygd ska utgöra ett försöksområde.</p>	<p>Inga vindkraftverk kommer att placeras inom identifierade stoppområden. Aktuella stoppområden redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 3.3.</p>
<p>Vi motsätter oss ett upphävande av villkor 7 då iskast utgör en stor oro. I underlaget tas endast hänsyn till risk för förbipasserande på länsväg 652 och för produktionsbortfall. Vi som bor i området måste också få känna oss trygga. Om det inte finns stor risk för iskast, varför ska då varningsskyltar för detta sättas upp?</p>	<p>Hur den ökade totalhöjden påverkar risken för iskast redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 6.9.1. I avsnittet redovisas även andra alternativa skyddsåtgärder.</p>
<p>Högre verk kommer att tydliggöra verkens positioner och med detta ökad störning i form av högintensivt, blinkande vitt ljus och rött fast ljus. Även om ”bara” verken i parkens ytterkanter förses med blinkade vitt ljus, så är det dessa som kommer att framträda tydligast då de är just dessa som blir placerade närmast boende.</p>	<p>Hur den ökade totalhöjden påverkar anläggningens hinderbelysning redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 8.2.</p>
<p>Det finns också en stor oro över en eventuell värdeminskning av våra fastigheter kopplat till vindkraftsetableringen. Vi önskar därför en oberoende värdering av våra fastigheter innan byggstart. Skulle det sedan efter etableringens färdigställande visa sig att en värdeminskning uppstått på grund av etableringen, bör vindkraftsbolaget ersätta fastighetsägaren den förlorade mellanskillnaden.</p>	<p>Ersättning till följd av eventuell värdeminskning är en civilrättsligfråga som inte hanteras inom nu aktuell prövning enligt miljöbalken.</p> <p>Det offentligt rättsliga ansvaret som regleras i miljöbalken utreds och bedöms utan hänsyn till eventuella civilrättsliga avtalet.</p>
<p>I samrådsunderlagets karta är en infart till det interna vägnätet från Gryssjövägen inritad. Kommer tung trafik att belasta Gryssjövägen? I så fall, hur undviks att vägen påverkas negativt av belastningen?</p>	<p>Transporten av vindkraftverken sker via Ivarsbodavägen. Gryssjövägen behöver därmed inte förstärkas.</p>
<p>Kommer högre verk att påverka vår satellitmottagning för TV eller vår mottagning för 4G?</p>	<p>Enligt yttranden från verksamma teleombolag inom området kommer den ökade totalhöjden inte att påverka deras verksamhet.</p>
<p>Vi ställer oss frågande till syftet med nya höjden.</p>	<p>Att höja nu aktuella vindkraftverk från 200 meter till 270 meter innebär en ökad energiproduktion på 25-30 %.</p>
<p>Hur kommer ljudet förändras med nya höjden?</p>	<p>Hur vindkraftverkens ökade totalhöjd påverkar uppkomsten av ljud redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.3.</p>
<p>Kommer våra hundar höra mer än oss? Vi bor på landet för att göra en bra plats åt våra hundar bland annat. Kommer vindkraften påverka dom?</p>	<p>Hur vindkraftverkens ökade totalhöjd påverkar uppkomsten av ljud redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.3.</p> <p>Avsnittet beskriver även infraljud.</p>
<p>Vi vill se en 3d rendering som beskriver vad skuggor kommer falla under en dag från dessa snurror.</p>	<p>Hur vindkraftverkens ökade totalhöjd påverkar skuggbildning redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.4.</p>
<p>Hur nära tomten Gryssjön 2:15 kommer vindkraftverken placeras. Enligt skiss och beskrivning är det inte många hundra meter från våran tomt.</p>	<p>Det närmsta vindkraftverket står cirka 1,5 km från bostadshuset på fastighet Gryssjön 2:15.</p>

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

Kommer fågelliv och fladdermöss påverkas ännu mer?	Hur vindkraftverkens ökade totalhöjd påverkar fågel och fladdermus redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.6.
Vi oroar oss också för hur detta kommer påverka renbetesmarken i trakten.	Hur vindkraftverkens ökade totalhöjd påverkar fågel och fladdermus redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.6.
Vi är starkt negativa till en höjning från 200m till 270m. Det skulle förändra landskapet och levnadsmiljön markant för oss närboende.	Hur den ökade totalhöjden påverkar landskapsbilden redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 8.2.
Vi är även väldigt oroliga för ökat buller, störningar av lampor/skuggor och minskat marknadsvärde av våra fastigheter.	Hur den ökade totalhöjden påverkar uppkomsten av ljud redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 8.3 och skugga i avsnitt 8.4.
Umeå- och Robertsforskommuns översiktsplan "Översyn vindkraft 2016" skriver att "B1: Vindkraftverk bör inte uppföras närmre än 1 000 meter från bostäder, eller sex gånger totalhöjden på planerade vindkraftverk från sammanhållen bebyggelse." En höjning till 270m skulle innebära att det minsta avståndet till närboende bör vara 1,62 km. 11 stycken placeringar hamnar då för nära bostäder (se fig. A). Vi ser det inte som acceptabelt att frågå kommunernas vägledande beslut. Redan med dagens höjd (200m) är 7 st verk placerade för nära bostäder (1,2 km). Placeringen av verken närmast gryssjön är även utanför vad som klassats som "Riksintresse för vindbruk" enl. Energimyndigheten.	Antalet vindkraftverk och placeringen av dessa har avgjorts i miljöprövningsdelegationens beslut dnr 551-6022-2017. Nu aktuell prövning avser en ändring enligt 16 kap. 2 § miljöbalken. Det innebär att bolaget inte söker ett nytt tillstånd, utan endast en ändring av det befintliga tillståndet.
Vid högre verk kommer dom skymmas mindre av skog, kommer det öka ljudnivån? Har kalhyggen som tillkommit efter förra beslutet tagits med i beräkning?	Hur vindkraftverkens ökade totalhöjd påverkar uppkomsten av ljud redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.3. I ljudberäkningarna antas, i enlighet med vedertagen metod, att det inte finns några träd alls som kan dämpa ljudet. Det antas således att det är kalhyggen över alla ytor kring projektområdet. Om det finns kringliggande skog kan dock ljudet i verkligheten troligtvis dämpas något fram till bostad, ur den aspekten är således de redovisade ljudberäkningarna konservativa.
Kommer högre verk öka lågfrekvent buller? Hur stor del av den totala ljudemissionen av vindkraftverken ligger under 200hz? Dvs. hur stor del av bullret mer eller mindre utesluts av dBA skalan? Högre och större verk sägs skapa mer lågfrekvent ljud, något som knappt registreras av dBA skalan. En höjning på 10dB under 125hz förändrar endast 0.2dBA. Lågfrekvent ljud är 3-6 dB mer störande än referensljud vid samma dBA-nivå (Persson K/Björkman M, 1988).	Hur den ökade totalhöjden påverkar uppkomsten av ljud, inklusive lågfrekvent ljud, redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 8.3
Gryssjön är i dagsläget ett lantligt och väldigt tyst området, på nätterna nästintill fritt från mänskligt tillverkat buller. Trots det räknas det inte som ett tyst område med krav på 35dBA, varför?	Frågan om tillåten ljudnivå är avgjord i miljöprövningsdelegationens beslut dnr 551-6022-2017. Nu aktuell ansökan avser en ändring enligt 16 kap. 2 § miljöbalken. Det innebär att bolaget inte söker ett nytt tillstånd, utan endast en ändring av det befintliga tillståndet. Ändringen avser totalhöjden och omfattar ingen omprövning av villkoret

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

	om ljud. Befintligt bullervillkor kommer även fortsättningsvis att vara 40 dBA.
Man räknar också med att prasslande löv och annat ska dölja vindkraftsljudet vid högre vindhastigheter. Dock har vi inte löv på våra träd under minst 6 månader per år. Hur tar man hänsyn till det?	I de ljudberäkningar och bedömningar som görs tas ingen hänsyn till att vindkraftsljudet kan maskeras av exempelvis prasslande löv, bedömningen görs strikt mot riktvärdet 40 dBA utan hänsyn till denna eventuella maskering i enlighet med rättspraxis. Om det vid någon bostad finns mer maskerande bakgrundsljud, t.ex. om det blåser i närliggande vegetation, kan dock vindkraftsljudet bli mindre hörbart vid tillfällena med högt bakgrundsljud.
Gryssjön 51 används som fritidshus, vilket kräver max 35dB, är det inräknat?	Frågan om tillåten ljudnivå är avgjord i miljöprövningsdelegationens beslut dnr 551-6022-2017. Nu aktuell ansökan avser en ändring enligt 16 kap. 2 § miljöbalken. Det innebär att bolaget inte söker ett nytt tillstånd, utan endast en ändring av det befintliga tillståndet. Ändringen avser totalhöjden och omfattar ingen omprövning av villkoret om ljud. Befintligt bullervillkor kommer även fortsättningsvis att vara 40 dBA.
Hur långt ifrån kommer verken och lamporna på verken att synas?	Står man några mil bort dagtid är verken så små att de knappt syns där de sticker upp över skogen, om de inte skymms av något. I Bilaga C Hinderljusanimering presenteras en visualisering över hur vindkraftanläggningen ser ut när det mörknar från Holmön. Avståndet är ca 12,8 km.
I ”översyn vindkraft 2016” står, relaterat till ny teknikutveckling inom vindkraft, ”Ett annat exempel är reglering av vindkraftverkens hinderbelysning baserat på sensorer för omgivningsljus och visibilitet, så att ljusen inte lyser starkare än vad som krävs för att säkerställa flygsäkerheten.”. Vi anser att ett sådant system bör installeras för att minska störningen för oss närboende om verken höjs. En ökad höjd skulle nämligen ge fler verk som kommer vara synliga och därav ge mer störande ljus för närboende.	Vindkraftverken kommer att hindermarkeras enligt Transportstyrelsens föreskrifter TSFS 2016:95.
Kommer högre torn kräva större markanspråk och ge större miljöpåverkan på högt klassade våtmarker? Vidare bör det tas i beaktning att åverkan på våtmarker riskerar att släppa ut mängder med lagrad koldioxid, samt att minska våtmarkens förmåga att lagra koldioxid och fungera som en kolsänka.	Inga vindkraftverk kommer att placeras inom identifierade stoppområden. Aktuella stoppområden redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 3.3. Identifierade stoppområden omfattar bland annat områden med höga naturvärden.
Ingen av fotomontagen är bilder av verken vid oss som är närmast boende. Bilderna bör uppdateras så att den upplevda storleken även blir tydlig för oss som bor närmast.	Fotomontage är gjord både från bebyggelse i Gryssjön och Sjöåker som ligger närmast, se Bilaga B Fotomontage till miljökonsekvensbeskrivningen.

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

<p>På grund av den extrema höjden bör gränsen för närboende ökas, dvs. att samrådet ökar och inkluderar de som bor något längre bort. Även dom kommer störas om verken blir högre än tidigare planerat.</p>	<p>Samrådsretsen med fastighetsägare har avgränsats till det geografiska område som ligger inom 2 km från vindkraftverken. I situationer där avgränsning delat samlad bebyggelse har hela den samlade bebyggelsen inräknats i samrådsretsen så att "nära grannar" fått samma information och utskick av samrådsunderlag. Dessutom har information om den aktuell ändringsansökan kungjords till allmänheten via VK och VF både måndag och onsdag vecka 13, samt via uppsatta anslag på offentliga anslagstavlor i Sävar, Ivarsboda och vid Holmöns färjeläge.</p>
<p>Eftersom verken står i ett område som nyttjas mycket för friluftsliv av oss närboende bör kravet på avisningssystem inte tas bort. I underlaget för samrådet tas det endast upp att det inte är någon fara för förbipasserande på vägen, men innebär det att det är en risk att vistas i naturen runt verken när temperaturen ligger runt 0 grader? Vi ser det inte som acceptabelt att en sådan stor del av naturen blir otillgänglig stora delar av året.</p>	<p>Risk för iskast kan uppstå under vissa väderleksförhållanden. Sannolikheten är störst vid temperaturer under 0°C i kombination med dimma eller låga moln. Trots att avisningsteknologin har utvecklats är kvarstående problem fortfarande många:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) isbildning detekteras för sent, d.v.s. efter att den redan skett; (2) det är svårt att bedöma hur mycket is det har bildats på bladen och därmed hur mycket värme uppvärmningssystemet ska använda; (3) uppvärmningssystemet eliminerar inte allt is och kan även bidra till att mer is bildas längs bladens framkant vilket har en viktig roll i bladens aerodynamik. <p>De kvarstående problem med dagens avisningsteknologi innebär att användandet av ett avisningssystem inte eliminerar isbildning.</p> <p>I miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 6.9.1 redovisas de beräknade riskerna för den nu aktuella anläggningen vid Ivarsboda - Gryssjön. Här presenteras även andra alternativa skyddsåtgärder.</p>
<p>I Umeå och Robertsfors översiktsplan står det att de generellt ser positivt på större kraftverk, men då bör de vara färre. Dvs, samma installerade effekt. Se fig. B. Därför anser vi att om höjningen ska gå igenom så bör antalet verk revideras, och de som är närmast hushållen tas bort helt. Färre antal, fast högre, skulle innebära mindre belastning för miljön samt mindre påverkan på känsliga våtmarker.</p>	<p>Med dagens politiska mål står Sverige inför en stor omställning mot ett mer hållbart energisystem. Målet är att till år 2040 säkerställa 100 % förnybar energi. Vindkraften bedöms kunna stå för en stor del av den elproduktion som då behöver byggas ut. För att på ett effektivt sätt nå de politiska målen behövs en utbyggnad av vindkraft där vindresurserna nyttjas på bästa möjliga sätt med ny och modern teknik. Sävar Vindkraft AB avser att med ny modern teknik nyttja vindresursen på bästa möjliga sätt. Att höja vindkraftverkens totalhöjd till 270 meter innebär att 25-30% mer energi kan utvinnas trots att antalet verk minskar från 31 till 30.</p> <p>Inga vindkraftverk kommer att placeras på känsliga våtmarker.</p>
<p>Inventeringen av havsörn och dess revir gjordes 2012. Mellan 2012 och 2018 ökade antalet revir i Västerbotten med 40% enligt 'Projekt Havsörn' gjord av Västerbottens Ornitologiska förening. Vi anser därför att en ny inventering av häckningsplatser bör göras på grund av den markant ökningen av revir sedan inventeringen gjordes.</p>	<p>Inventeringar har genomförts och redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen, avsnitt 8.6.</p>

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

<p>Högre verk skulle ge fler drifttimmar per verk och medföra fler timmar med maximal bullernivå per år. Det skulle även öka störningen för närboende då vindhastigheten kan vara hög vid verkets nav medan vindhastigheten vid marken är lägre och maskeringsljud från vind och vegetation är minimal. Störst störning skulle då ske när vinden ”mojnar”. Dvs tiden när de flesta vill vistas utomhus på sommarhalvåret. Enligt studien ”Människors upplevelser av ljud från Vindkraftverk” visade det sig att människor som ser ett vindkraftverk, dvs får två sinnen stimulerat samtidigt (hörsel och syn) stördes avsevärt mycket mer än de testpersoner som inte såg det. Därför anser vi att verken närmast boende i Gryssjön tas bort för att minska risken att störa närboende. Speciellt då amplitud-modulerat ljud vid 40dBA anses vara avsevärt mer störande än ex. trafikljud vid 55dBA</p>	<p>Oavsett totalhöjd kommer bolaget att innehålla de villkorsvärden som fastställs av tillståndsgivande myndighet, normalt ekvivalent ljudnivå 40 dBA, vid samtliga bostadshus. Hur den ökade totalhöjd påverkar uppkomsten av ljud redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.3.</p>
<p>Vi bor i närheten av det planerade bygget av vindkraftsparken och är allmänt positiva till vindkraft, men detta till trots så känns det inte bra att vi ska bo granne med världens högsta vindkraftspark, den kommer att vara synlig från vår tomt i och med höjningen, och hur långt ljudet värdas är spekulativ, men kommer med största sannolikhet att påverka oss på tomten, och med all säkerhet kommer vi att påverkas eftersom området som planeras som park används av oss i hela byn som rekreatiomsområde, både till bärplockning, promenader och skoter/skidturer vintertider.</p>	<p>Hur den ökade totalhöjd påverkar landskapsbilden redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 8.2, uppkomsten av ljud redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.3 och påverkan på friluftslivet under avsnitt 8.9</p>
<p>Effekter vad gäller skuggning, ljud och hur långt islossning färdas i området är spekulativ från er sida eftersom det inte finns såhär höga vindkraftsparker sedan innan.</p>	<p>Hur den ökade totalhöjd påverkar uppkomsten av ljud redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 8.3, skugga i avsnitt 8.4 och is under avsnitt 6.9.1</p>
<p>Iom att vi kommer att se vindkraftverken från vår tomt iom höjningen så kommer vi även att se hinderbelysningen från tomten vilket verkligen är en nackdel då vi knappt har belysning efter vägen och känner oss nöjda med det, vi tittar på stjärnorna och månen istället.</p>	<p>Hur den ökade totalhöjd påverkar landskapsbilden redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 8.2.</p>
<p>Att det blir en vindkraftpark får man som jag förstår det anse vara faktum men bygg den då i ursprungshöjd och inga mastodoner som förstör utsikt och ljudmiljö både dag och nattetid.</p>	<p>Hur den ökade totalhöjd påverkar landskapsbilden redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 8.2 och uppkomsten av ljud i avsnitt 8.3.</p>
<p>En förmildrande omständighet hade kunnat vara om man kunde få ta del av vinsten eller köpa in sig i parken. Så att det som oundvikligen kommer ta ens synintryck varje gång man är ute på gården, tar hunden på en promenad eller skidtur genererar någon vinst i ens miljösamvete. "Utsikten, tystnaden och mörkret är förstört men det genererar i alla fall vär". Att jämföra med de som bor så att deras fastigheter ligger i anslutning till dämnda älvar och dylikt där det är vattenkraftverk, de får ersättning eller så kallad "fri-el" (Ex Kåddis, Umeå)</p>	<p>Det offentligrättsliga ansvaret som regleras i miljöbalken ska utredas och bedömas utan hänsyn till eventuella civilrättsliga avtalet.</p>

Sävar Vindkraft AB

2020-06-10

<p>Som vanligt när något ska utvinnas ifrån våra norrländska län så blir det naturen och vi människor som blir drabbade på ett eller annat sätt och till vilken nytta? Får vi ta del av den utvunna energi som kraftverken ska ge eller åker den direkt ner till södra Sverige för att gynna deras behov?</p>	<p>Med dagens politiska mål står Sverige inför en stor omställning mot ett mer hållbart energisystem. Målet är att till år 2040 säkerställa 100 % förnybar energi. Vindkraften bedöms kunna stå för en stor del av den elproduktion som då behöver byggas ut.</p> <p>Med högre vindkraftverk vid Ivarsboda-Gryssjön når man höjder där vindhastigheten är högre. Att höja nu aktuella vindkraftverk från 200 meter till 270 meter innebär en ökad energiproduktion på 25–30 %.</p>
<p>Ville veta hur ett avisningssystem fungerade och vilka andra alternativa och likvärdiga åtgärder skulle kunna vidtas.</p>	<p>I miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 6.9.1 redovisas system för avisning och andra alternativa skyddsåtgärder.</p>
<p>Har synpunkter på de vindkraftverk som ligger söder om vägen mot Ivarsboda (från Sävar). Vill gärna veta hur dessa tre verk, på den södra sidan av vägen, påverkar landskapsbilden, skugga, ljud och reflexer för fastigheter i Sjöåker och Ivarsboda.</p> <p>Är i grunden tveksam till placeringen av verk söder om vägen, enligt uppgift i den tidigare tillståndsprövningen skulle t inga vindkraftverk skulle placeras inom detta område.</p>	<p>Hur den ökade totalhöjd påverkar landskapsbilden, ljud- och skuggutbredning och reflexer redovisas i respektive avsnitt i miljökonsekvensbeskrivningen.</p>
<p>Hur kommer rörligheten inom anläggningsområdet att begränsas under byggtiden. Hur kommer vägarna inom anläggningen att kunna användas under byggtiden och efter. Kommer man att kunna promenera, cykla och sparka där. Undrar om skoterleden kommer att finnas kvar och hur en eventuell ny dragning skulle kunna komma att se ut. Nyttjar skoterleden för spark och promenad och är väldigt mån om att den även fortsättningsvis finns kvar.</p>	<p>Under pågående byggarbeten råder restriktioner inom den specifika byggarbetsplatsen, i övrigt är det möjligt att röra sig fritt inom övriga delar av vindkraftsanläggningen.</p> <p>Vägar inom anläggningen kommer att kunna nyttjas som vanligt under byggtid och drift. Framkomligheten skulle dock tillfälligtvis kunna bli begränsad till följd av vissa transporter. På allmän väg regleras särskilt långa, breda, höga eller tunga transporter enligt Trafikverkets föreskrifter. På enskild väg regleras detta genom avtal eller överenskommelse med markägare.</p> <p>Den nya skoterledens dragning kommer att beslutas i samråd med berörda skoterklubbar och fastighetsägare.</p>